

Stručni rad

BUDDYJI U OSNOVNOJ ŠKOLI

Nina Taler

Osnovna škola Škofja Loka-Mesto

Sažetak:

Učiteljica sam razredne nastave u Osnovnoj školi Škofja Loka-Mesto. Nekoliko godina predavala sam učenicima drugih i trećih razreda, a posljednje dvije godine prvašićima. U ovom članku pišem o *buddyjima*. Prvi put sam se s ovim izrazom susrela na Erasmus+ razmjeni u Helsinkiju, u Finskoj. Tamo sam pohađala praksu u međunarodnoj školi Postipuu School, u odjeljenju prvog razreda. Nekoliko puta su razred posjetili *buddyji* iz četvrtog razreda. Prvašići su im se svaki put jako obradovali. Stariji učenici pomagali su mlađima u izradi raznih proizvoda, čitali im bajke i slušali kako čitaju prvašići, igrali se s njima na školskom igralištu za vrijeme odmora itd. Izraz *buddy* dolazi iz engleskog jezika i njegov prijevod kod nas nosi značenje: pajdo ili drug/sudrug/ortak. Radi se o suradnji učenika dvaju odjeljenja različite starosne dobi u istoj osnovnoj školi. Jedno odjeljenje predstavljaju mlađi učenici, a drugo odjeljenje predstavljaju stariji učenici. U donjem članku detaljno ću opisati zanimljivu i vrlo uspješnu suradnju između mojih trećaša i odjeljenja šestog razreda. Ova suradnja je bila vrlo intenzivna. Opisat ću i suradnju između prvaša i sedmaša koja je uslijedila sljedeće školske godine.

Ključne riječi: suradnja (sudjelovanje), razredna nastava, predmetna nastava, odjeljenje, *buddy* (pajdo/sudrug), samopouzdanje, odgovornost, organizacija, 3. razred, 6. razred, 1. razred, 7. razred, međurazredna integracija.

1. Buddyji u osnovnoj školi

S pojmom *buddy* prvi put sam se susrela na Erasmus+ razmjeni tijekom studija u Finskoj. Oduševila me atmosfera koja je vladala u učionici svaki put kada bi *buddyji* iz četvrtog razreda došli u posjet prvašićima. Zajedno su pravili kokoši i pijetlove od filca, čitali jedni drugima, ganjali jedni druge na školskom igralištu tijekom odmora te uživali u druženju. Rado su me upoznali sa svojim *buddyjima*. Bili su ludo ponosni na njih (sudrugove/sudrugarice). Neki od njih imali su čak dva *buddyja*, jer je broj četvrtaša bio veći od broja prvaša. Bilo je divno promatrati ih tijekom rada, pratiti njihove interakcije, slušati njihove opušteno dijaloge, načine na koji ohrabruju jedni druge te slušati njihov zarazni smijeh. Već tada sam pomislila da bi bilo dobro iskoristiti finsko iskustvo međurazredne integracije kada postanem prava učiteljica. Tijekom Erasmus+ razmjene sudjelovala sam isključivo kao studentica. Ova suradnja je djeci, prvašićima i četvrtašima, donijela velike koristi. Bili su međusobno pozitivno povezani, među njima su nastajale razne izravne interakcije, osjećali su odgovornost pri postizanju uspješnosti u završavanju zajedničkog zadatka. Već se izdaleka vidjelo koliko dobro učenici komuniciraju međusobno. Jačali su svoje komunikacijske vještine surađujući s učenicima koji nisu bili njihovi vršnjaci. Odgovorno su se pobrinuli da zadaci budu dobro obavljani i uspješno završeni. U učionici se osjećala opuštenost i primijetila sam da su se prvašići divili sposobnostima svojih *buddyja* iz četvrtog razreda. Kroz ovaj oblik suradnje učenici su unaprijedili i ojačali svoje socijalne vještine i vještine suradnje. Potaknuta finskim iskustvom, odlučila sam uključiti svoje trećaše u *buddy* suradnju s učenicima šestog razreda. Svoje učenike poznavala sam vrlo dobro, jer sam bila njihova učiteljica u drugom razredu, nakon kojeg sam s njima nastavila put u treći razred. Bila sam uvjerenjena da će im suradnja s *buddyjima* obogatiti nastavu i donijeti puno pozitivnih stvari.

Pozvala sam na sudjelovanje kolegicu koja je bila razrednica odjeljenja šestog razreda. Rado se pridružila. Početkom godine ideja o sudjelovanju tek je bila zasnovana. Postupno, tijekom školske godine pojavljivale su se prilike za suradnju, koje smo uspješno iskoristile. Počele smo s uvodnim satom međusobnog upoznavanja učenika. Svaki učenik trećeg razreda odabrao je odnosno izvukao ždrijebom ime svog *buddyja* iz šestog razreda. Zajedno smo izradili snjegoviće za ukrašavanje učionice, pripremili prednovogodišnju razrednu priredbu i pozvali *buddyje* na svečanost. Tijekom sata

matematike iznenadili smo ih nastupom karnevalske pjevačke kolone. Zajedno smo učestvovali u nacionalnom projektu 'Potičemo prijateljstvo', kao i u školskom projektu Olimpijada. S *buddyjima* smo uvijek bavili i tablicu množenja te ih kasnije pozvali na lutkarsku predstavu. Pratili smo prezentaciju o sigurnosti na internetu, specijalno pripremljenu za naše učenike, te uživali u još nekim dodatnim sadržajima.

Zahvaljujući intenzivnoj suradnji tijekom samo jedne školske godine, između učenika trećeg i šestog razreda satekana su vrlo čvrsta prijateljstva.

Sljedeće školske godine sa svojim novim razredom, prvašićima, surađivala sam s istim odjeljenjem učenika koji su u ovoj godini bili sedmaši. Suradivali smo rjeđe. Razlog je bila kompliciranija organizacija susreta, jer je zgrada u kojoj su prvašići imali nastavu odvojena od matične škole, a između njih se nalazi vrlo prometna cesta. Unatoč ovom problemu, našli smo dodatne mogućnosti za suradnju, ali ih je bilo daleko manje u odnosu na prethodnu godinu.

Suradnja

Činilo mi se važnim pozvati na sudjelovanje učitelja kojem se svidjela ideja o *buddyjima*. Samo obostrano planiranje i pronalaženje ideja za ponovnu suradnju vodi do uspjeha. Mogućnosti suradnje mogu se pronaći čak i u prepunom nastavnom planu i programu. Učenici šestog razreda često su posjećivali moje trećaše tijekom svog razrednog sata, kada nisu planirali rješavati razredne probleme. Uvijek je bilo vremena za suradnju.

2. Buddy suradnja između trećaša i šestaša

2.1. Sat upoznavanja

U sudjelovanju s razrednicom šestaša pripremila sam uvodni sat upoznavanja već tijekom jesenskog razdoblja. Najprije smo ždrijebom dodijelile *buddyja* svakom učeniku trećeg razreda. Iz vrećice u kojoj su se nalazili papirići s imenima svih šestaša, svaki je učenik trećeg razreda izvukao svog *buddyja*. Budući da je broj šestaša bio veći od broja trećaša, šestaši čija imena nisu bila izvučena sami su odabrali parove trećaša i šestaša s kojima su željeli surađivati. Neki učenici trećeg razreda su zahvaljujući tome imali čak dva *buddyja*. Uslijedio je rad u parovima odnosno tročlanim skupinama.

Učenici su si postavljali razna pitanja za upoznavanje: Koja im je omiljena hrana te što ne vole jesti? Jesu li već bili na Triglavu? Koji školski predmet najviše vole te koji im se ne sviđa? Koje kružoke pohađaju? Imaju li kod kuće kućne ljubimce? Koje ljubimce bi voljeli imati? Imaju li braće i sestara? Oni već imaju svoje mobitele. Jesu li zaljubljeni? Da li više vole ljeto ili zimu te zašto? Kada imaju rođendane?

U razredu trećaša već smo bili pripremljeni za ovaj sat upoznavanja. Na satu slovenskog jezika formulirali smo zanimljiva pitanja. Skupili smo mnogo pitanja koja su potom iskorištena na uvodnom satu s učenicima šestog razreda. Šestaši su također imali zadatak pripremiti najmanje pet pitanja koja će biti postavljena učenicima trećeg razreda. Bilo ih je vrlo zanimljivo promatrati na uvodnom satu upoznavanja. Neki učenici vrlo su ozbiljno shvatili zadatak te su pitanja napisali na papirićima, dok su ih drugi smišljali u hodu. Imali su na raspolaganju 10 minuta.

Zatim smo spojili dva para odnosno skupine, kojima je dodijeljen zadatak da jedan učenik drugom paru ili skupini predstavi svog *buddyja*. Buddy je nakon toga morao predstaviti svog novog prijatelja iz trećeg razreda. Na red su došli svi članovi skupine. Na kraju smo potaknuli svakog učenika da nam ispriča nešto zanimljivo o svom *buddyju*. Saznali smo da Miha ne voli zimu jer tada ima hladan nos, da su Petar i Sara zaljubljeni, da Sanja kod kuće ima hrčka Slavka koji voli čips itd. Najprije su pričali najhrabriji, a za njima nešto manje hrabri, koji su se uvjerali da su prezentacije dobro prihvaćene, čak i uz povike i pljesak.

2.2. Izrada snjegovića za ukrašavanje učionice

Početak veselog prosinca, kolegica i ja ponovno smo organizirale međurazredno druženje. Ovoga puta smo mi, trećaši, posjetili *buddyje* u njihovoj učionici za tehniku. Plan je bio izraditi glave snjegovića različitih veličina za ukrašavanje učionice.

Trećaši su donijeli škare, kolaž papir i ljepilo. Učenici šestog razreda imali su spremne škare, ljepilo, šestar i listove za crtanje. Nakon uputa uslijedio je rad u parovima i grupama.

Nastala su zanimljiva lica snjegovića. Učenici nas uvijek iznenade nevjerojatnim, originalnim idejama. Tijekom izrade jako su se zabavljali. Svaki je par napravio dvije glave snjegovića. Jedna je bila namijenjena za ukrašavanje učionice trećaša, a druga za ukrašavanje matične učionice šestaša za matematiku. Nakon nastave, moji učenici

i ja otišli smo ukrasiti učionicu i pozvali učenike šestog razreda da dođu na prednovogodišnju razrednu priredbu, čije je održavanje bilo predviđeno u našoj učionici, na dan prije početka božićnih i novogodišnjih blagdana. Obećali su da će doći.

Slika 1: Zabavne glave snjegovića koje krasi svjetiljku iznad školske ploče u našoj učionici.

2.3. Prednovogodišnja razredna priredba

Već u studenom moji trećaši iznenadili su me idejom o pripremi prednovogodišnje razredne priredbe. Tijekom planiranja priredbe odlučili su pozvati *buddyje* šestaše na održavanje ove svečanosti. Naravno, pristala sam i obećala im da ćemo to i ostvariti.

Učenici su vrlo ozbiljno pristupili planiranju. Ohrabrila sam sve učenike da sudjeluju u nastupu i da u program uključe što više svojih talenata. Nastale su zanimljive točke. Nekoliko točaka odnosilo se na pjevanje.

Pjevali su sami, u paru ili u grupi. Neki su se odlučili pjevati školske pjesme, a drugi su željeli pjevati popularne pjesme koje su se tada vrtjele na radiju. Dvije djevojčice koje pohađaju balet pripremile su baletnu točku u pravoj baletnoj odjeći. Dva učenika svirala su gitaru, jedan harmoniku. Nekoliko učenika odlučilo je predstaviti blagdane koje ćemo slaviti tijekom raspusta jer smo u vezi s ovom temom prethodno proveli mini projekt o upoznavanju okoliša. Za svaki blagdan izradili su plakat i organizirali zabavnu pantomimu povezanu s njim.

Dva učenika imala su zadatak međusobno povezati sve točke. Trebalo im je vrlo malo moje pomoći. Nekoliko učenika preuzelo je ulogu planiranja i bilježilo točke izvođača te poticalo i davalo ideje učenicima koji se još nisu bili odlučili za nastup. Bili su zaista sjajna ekipa i ovaj zadatak ih je čvrsto povezao. Jedva su čekali da njihov nastup vide *buddyji* iz šestog razreda.

Na satu slovenskog jezika s učenicima sam osmislila pozivnicu za prednovogodišnju priredbu. Kreirali smo i ulaznice te program s točkama izvođača. Pozivnicu i ulaznice

su dva učenika tjedan dana prije održavanja priredbe odnijela u odjeljenje šestog razreda. Pobrinski smo se da programi s točkama izvođača budu postavljeni na stolice spremne za gledatelje na dan priredbe.

Konačno je stigao i dan priredbe. Prilikom ulaska gledatelja u razred, dva učenika trećeg razreda otrgnula su dijelove ulaznica svim *buddyjima* iz šestog razreda i pozvala ih da uđu. *Buddyji* su se udobno smjestili na školske stolice raspoređene u nekoliko polukrugova, mahnuli svojim malim prijateljima i zatim uživali u priredbi. Svaku točku nagradili su pljeskom, a ponekad i ohrabrujućim povicima.

Moji su učenici napravili čestitke za svoje *buddyje* i ispunili ih božićnim i novogodišnjim željama. Trud su uložili i učenici šestog razreda, jer su i oni izraditi čestitke za svoje male *buddyje*. Nakon priredbe razmijenili su čestitke, rukovali se i poželjeli sretne blagdane jedni drugima.

2.4. Maškare u posjetu

Učenici razredne nastave zaista uživaju u nošenju karnevalske odjeće. Na veseli pokladni utorak moji trećaši stigli su odjeveni u maske i jedva su čekali iznenaditi svoje *buddyje* posjetom. Tjedan dana ranije povjerala sam im da ćemo na pokladni utorak ići u posjetu njihovim *buddyjima* iz šestog razreda. Na satu glazbene umjetnosti još su glasnije i veselije pjevali pjesmicu koju su namjeravali otpjevati tijekom posjeta. Tjedan dana ranije, moja kolegica, razrednica šestog razreda i ja, dogovorile smo se da ih moji trećaši iznenade kratkim posjetom tijekom sata matematike. Zaista smo došli, pokucali na vrata, ušli u odjeljenje hodajući u koloni i tijekom posjeta veselo zapjevali pokladnu pjesmu koju smo naučili na satima glazbene umjetnosti. Nagrađeni smo pljeskom. Zaželjeli smo im puno uspjeha u rješavanju matematičkih zadataka. Prije nego što smo napustili razred, svaki je učenik trećeg razreda poklonio još jedan 'Daj pet' (high five) svom *buddyju* ili *buddyjima*. Učenici šestog razreda nastavili su pratiti nastavu, a mi smo se u koloni s veseljem vratili u razred i nastavili s planiranim aktivnostima.

2.5. Sudjelovanje u nacionalnom projektu 'Potičemo prijateljstvo' pri Društvu za održivi razvoj Suživot

Tijekom školske godine primila sam putem e-maila poziv na sudjelovanje u nacionalnom projektu 'Poticanje prijateljstva' od strane Društva za održivi razvoj

Suživot. Kolegica i ja smo odmah odlučile sudjelovati u projektu, zajedno s učenicima jednog i drugog odjeljenja, te pri tome predstaviti našu *buddy* suradnju. Napravili smo plakat (slika 3). Na plakat smo zabilježili sve dotadašnje, zajedničke aktivnosti, dodali imena učenika iz trećeg i šestog razreda te postavili nekoliko fotografija koje su prikazivale našu suradnju. Naslov plakata osmišljen je na poseban način. PRIJATELJSTVO je ispisano velikim (tiskanim) slovima, koja su sačinjavala tijela učenika u različitim položajima. Učenici trećeg i šestog razreda zajedno su različitim položajima svojih tijela formirali slova koja smo kolegica i ja fotografirale. Nastao je zaista poseban, samo NAŠ plakat na koji smo svi bili ponosni te smo ga teška srca poslali društvu koje je provodilo ovaj nacionalni projekt. Dobili smo pohvalu za sudjelovanje u projektu.

Slika 2: Plakat PRIJATELJSTVO, koji smo napravili zajedno s buddyjima. Slova koja sadrži riječ prijateljstvo sačinjavaju sličice tijela učenika u različitim položajima.

2.6. Školski projekt Olimpijada

Naša škola je te školske godine provodila školski projekt Olimpijada. S učenicima šestog razreda bili smo povezani još kao *buddyji* i zajedno smo sudjelovali u ovom školskom projektu. Učenici šestog razreda bili su naše mentorsko odjeljenje tijekom

projekta Olimpijada. Kolegica i ja pripremile smo za naša dva razreda kratku prezentaciju na temu Olimpijskih igara, njihovog značaja, simbolike itd. Učenici su odlučili predstavljati državu Finsku na školskoj olimpijadi. Za ovu namjenu zajedno s *buddyjima* šivali smo majice s aplikacijom finske zastave koje smo potom nosili na Olimpijskim igrama. Na majice su učenici prišili dva duga pravokutna plava komada tkanine na bijeloj podlozi. Satovi šivanja bili su vrlo zanimljivi. Učenici koji su bili vještiji u šivanju pomagali su manje vještim učenicima. Jedan sat šivanja nije bio dovoljan, pa smo se u tu svrhu sastali nekoliko puta. Nekoliko učenika šestog razreda napravilo je zanimljivu prezentaciju države Finske u PowerPointu, namijenjenu nama i njihovim drugovima iz razreda. Istaknuli su karakteristike odabrane zemlje, njene znamenitosti i običaje. Prezentacija je bila odlična, naučili smo mnogo, a nakon završetka uslijedio je veliki pljesak. Zajedno smo ponovili ono što im je najviše ostalo u sjećanju.

2.7. Tablica množenja (činioci 1-10)

Zajedno s *buddyjima* račune su na kartice ispisivali trećaši. Tijekom ponovnog susreta nadopunili su ih novim brojevima odnosno računima koje smo tek bili naučili. Na našem ponovnom okupljanju šestaši su ispitivali trećaše tablicu množenja, a zatim su trećaši ispitivali

šestaše. Bilo je to pravo obostrano uvježbavanje tablice množenja.

Slika 3: Izrada i uvježbavanje tablice množenja (činioci 1-10).

2.8. Prezentacija o sigurnosti na internetu

Dvije učenice šestog razreda pripremile su za oba odjeljenja prezentaciju o sigurnosti na internetu. Neki učenici od malih nogu dolaze u kontakt s internetom i svim opasnostima koje su s njim povezane.

Razrednica šestaša i ja smatrale smo da je ideja o ovakvoj prezentaciji bila izvrsna. Kasnije je odlično realizirana. Učenici su naučili puno novih stvari.

Slika 4: Praćenje prezentacije o sigurnosti na internetu.

2.9. Lutkarska predstava

Na satu slovenskog jezika razgovarali smo o lutkarskoj predstavi. Učenici su kod kuće naučili tekst za pojedinačne uloge i za njih izradili lutke. Žarko su željeli pozvati svoje *buddyje* na predstavu. Zaista smo ih pozvali. Odazvali su se i uživali u zabavnoj predstavi o tome kako je kontejner postao oblak Vinka Möderndorfera. Izvođači su ponovno dobili buran pljesak.

3. Buddy suradja između prvašića i sedmaša

3.1. Čitanje bajke najmlađima

Sedmašima je bio dodijeljen zadatak da posude kratke bajke iz školske knjižnice za čitanje prvašićima. Bajke su mogli donijeti i iz svoje kućne zbirke. Kada je došao dan posjeta, učenici sedmog razreda ušli su u učionicu noseći odabrane knjige. Svaki od njih uhvatio je za ruku jednog prvašića i zajedno su odabrali kutak u kojem je sedmaš čitao bajku prvašiću. Bio je topao, sunčan jesenski dan pa su učenici mogli odabrati svoj kutak i na školskom igralištu. Jedni su sjedili na rubu pješčanika, drugi na klupici ispod drveta, treći na terasi, četvrti u razredu, peti na ljuljački itd. Bilo je jako zanimljivo promatrati ih.

Među njima je postojala poprilična razlika u godinama, a mali prvašići su s divljenjem i pozornošću slušali velike sedmaše. Na kraju su prvašići morali nacrtati na papirićima po jednog junaka iz bajke, a učenici sedmog razreda su dopisali naslove bajki. Na svaki listić potpisali su se prvašić i sedmaš te su ga magnetom pričvrstili na školsku ploču. Naši posjetitelji su se nakon toga morali oprostiti, a mi smo nastavili razgovarati o sadržaju zanimljivih bajki koje su im pročitali sedmaši.

Slika 5: Čitanje bajke na klupici.

Slika 6: Čitanje bajke na igralištu (spravama za igru)

Slika 7: Čitanje bajke u učionici.

Slika 8: Čitanje bajke na terasi učionice.

Slika 9: Čitanje bajke na rubu školskog pješčanika.

3.2. Sudjelovanje na školskom bazaru

Pozvali smo sedmaše da sudjeluju na školskom bazaru. Prvašići su ispekli brdo medenjaka. Prodavali smo ih u staklenim posudicama koje su bile zatvorene

poklopčićima ukrašenim šarenim komadima tkanine. U izradi ovih prekrasnih šarenih poklopčića pomogli su nam sedmaši. Na dan bazara došli su posjetiti naš štand i kupili nekoliko posudica kolačića. Naši učenici su svratili do njihovog štanda i kupili nekoliko prekrasnih šarenih čestitki, dok su neki samo kratko mahnuli sedmašima.

3.3. Sat slagarnice

Pozvali smo učenike sedmog razreda na naš sat utvrđivanja odnosno uvježbavanja vještine sastavljanja riječi. Sedmaši su najprije skovali riječ s prvašićem, a onda su mu pomogli da je postavi u školsku slagarnicu, ako je bilo potrebno. Prvašić je nakon toga riječ zapisao u bilježnicu i ilustrirao je, npr. pored riječi krava nacrtao je kravu u istom redu. Sedmaš je pogledao proizvod, uzeo crvenu olovku i napravio kvačicu ili smajlića odnosno neki drugi pozitivan znak uz bilješku i sličicu u prvašićevoj bilježnici. Bilo je zanimljivo promatrati njihovu suradnju. Stariji učenici prisjetili su se pohađanja svog prvog razreda i školske slagarnice. Sada im je to bio 'mali zalogaj', ali nekada je i njima ovo predstavljalo složeniji zadatak.

Učenici su se zabavljali tražeći zanimljive riječi, a neki od njih uspjeli su napisati i duge, složene riječi: palačinka, dimnjak, šahovnica itd. Na kraju sata sedmaši su mahnuli svojim prvašićima, zahvalili jedni drugima na suradnji i pomoći te otišli u svoj razred.

4. Zaključak

Primijetila sam kod svojih učenika da su kroz naše *buddy* suradnje postali samouvjereniji, pričljiviji, neki čak hrabriji u uspostavljanju kontakata, opušteniji u komunikaciji sa starijim učenicima. Postali su pravi prijatelji. Ovo prijateljstvo je iz susreta u susret samo jačalo. Naša prijateljska suradnja obogatila je rad učenika svih odjeljenja koja su međusobno surađivala. Svojim iskustvom želim pobuditi interes za *buddy* suradnju.

Slika 10: Suradnjom između trećaaša i šestaaša nastajala su i splela se čvrsta prijateljstva.

5. Slike

- Slika 1: Zabavne glave snjegovića koje krasi svjetiljku iznad školske ploče u našoj učionici.
- Slika 2: Plakat PRIJATELJSTVO, koji smo napravili zajedno s *buddyjima*. Slova koja sadrži riječ prijateljstvo sačinjavaju sličice tijela učenika u različitim položajima.
- Slika 3: Izrada i uvježbavanje tablice množenja (činioci 1-10).
- Slika 4: Praćenje prezentacije o sigurnosti na internetu.
- Slika 5: Čitanje bajke na klupici.
- Slika 6: Čitanje bajke na igralištu (spravama za igru).
- Slika 7: Čitanje bajke u učionici.
- Slika 8: Čitanje bajke na terasi učionice.
- Slika 9: Čitanje bajke na rubu školskog pješčanika.
- Slika 10: Suradnjom između trećaaša i šestaaša nastajala su i splela se čvrsta prijateljstva.